

פתרון בחינת הבגרות בתנ"ך – שתי יחידות לימוד

קיץ תשע"ו, 2016, שאלונים: 136, 001206

מוגש ע"י צוות המורים של "יואל גבע"

הערות:

1. התשובות המוצגות כאן הן בגדר הצעה לפתרון השאלון.
2. תיתכנה תשובות נוספות, שאינן מוזכרות כאן, לחלק מהשאלות.

פרק ראשון – ספר בראשית (24 נקודות)

הנבחנים נדרשו לענות על שתי השאלות 1-2 (לכל שאלה - 12 נקודות): בכל אחת מהשאלות סעיף א' (חובה) (7 נקודות), ועל אחד מהסעיפים ב-ג (לכל סעיף - 5 נקודות).

שאלה 1

סעיף א'

ראיות שמעמד האדם בפרק א' גבוה ממעמדו בפרק ב' (על הנבחן להציג שתיים ולהסביר)

- בפרק א קיים תכנון מוקדם/ התייעצות לגבי בריאת האדם: "ויאמר אלהים נעשה אדם", ואילו בפרק ב לא קיים תכנון מוקדם לגבי בריאת האדם: "וייצר יהוה אלהים את-האדם".
- בפרק א האדם נברא בצלם ה': "ויברא אלהים את-האדם בצלמו", ואילו בפרק ב האדם נברא עפר מהאדמה: "וייצר יהוה אלהים את-האדם עפר מן-האדמה".
- בפרק א תפקיד האדם הוא להתרבות ולשלוט על בעלי החיים: "פרו ורבו ומלאו את-הארץ וכבשה ורדו בדגת הים ובעוף השמים ובכל חיה הרמשה על-הארץ", ואילו בפרק ב תפקיד האדם הוא לעבוד ולשמור את גן עדן: "וינחמה בגן-עדן לעבדה ולשמרה".

MY.GEVA

לפרטים
לחצו כאן!

תיכונים, אתם לא לבד!

הכירו את MY.GEVA סרטוני הסבר שייכינו אתכם
ביעילות לבגרות במתמטיקה

- בפרק א אלוהים מאפשר לאדם לאכול מכל הצומח: "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת-כָּל-עֵשֶׂב זֶרַע זָרַע אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ וְאֶת-כָּל-הָעֵץ אֲשֶׁר-בּוֹ פְּרִי-עֵץ זֶרַע זָרַע לָכֶם יְהִיָּה לְאֹכְלָהּ", ואילו בפרק ב חלה הגבלה על האכילה – ה' אוסר על אכילה מעץ הדעת: "עַל-הָאָדָם לֵאמֹר מִכָּל-עֵץ-הָגֶן אָכַל תֹּאכַל. וּמִעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ".

סעיף ב'

(1) פסוק 7 תומך בפרשנות לפיה, בעקבות האכילה מפרי עץ הדעת התעורר באדם וחווה היצר המיני, משום שעל פי פסוק זה, בעקבות האכילה הבינו אדם וחווה שהם ערומים.
(2) השם 'עץ הדעת' הוא מלשון ידיעה, ובבראשית ד, 1 נאמר שהאדם ידע את אשתו, כלומר קיים עימה יחסי מין. מכאן, שהשם 'עץ הדעת', פירושו ידיעה מינית.

סעיף ג'

(1) החומר ממנו נברא האדם על פי בראשית הוא עפר מהאדמה, ואילו החומר ממנו נברא האדם באנומה אליש הוא הדם של האל קינגו.
(2) הדמיון בין האל לאדם הוא רב יותר בקטע מאנומה אליש. בעוד שבבראשית האדם נברא מחומר שאינו חלק מהאל – עפר, באנומה אליש האדם נברא מחלק גופו של אחד האלים – דם – ולכן דומה לאל.

שאלה 2

סעיף א'

(1) שלוש ההוראות של ה' לאברהם, על פי סדר הופעתן בפסוקים 1-3:
- לקחת את בנו יצחק.
- ללכת איתו אל ארץ המוריה.
- להעלות את יצחק כקורבן.
ההוראות מובאות בסדר הדרגתי - מהקל אל הכבד. מההוראה הקלה לביצוע, עד להוראה הקשה מכל. הסיבה: כדי להדגיש בפני הקוראים את הקושי העומד בפני אברהם במילוי הוראות אלה.
א: כדי להדגיש את גודל הניסיון בו העמיד ה' את אברהם.
(2) על פי רצף הפעולות של אברהם בפסוק 3, ניתן ללמוד על אברהם שהוא מיהר למלא את צו ה'. רצף הפעולות מעיד על זריזותו לבצע את רצון ה' – גודל אמונתו.
א: רצף הפעולות מעיד על סערת הרגשות בה היה נתון אברהם, לנוכח הצוו האלוהי הקשה, בשל אהבתו לבנו.

סעיף ב'

ראיות מן הקטע למערכת יחסים קרובה ואוהבת בין אב לבן (על הנבחן לציין שתי ראיות ולהסבירן):

- השימוש בכינויים: "אבני" ו- "בני" – מעיד על קרבה עזה בין השניים.
- תשובת אברהם ליצחק: "הנני" מעידה על אהבתו הרבה לבנו, ונכונותו לעשות למענו כל מה שיבקש.
- "וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו" – למרות שיצחק מבין שהוא מיועד להיות הקורבן, הוא הולך עם אביו. הליכה משותפת זו, היא הליכה רוחנית, המעידה על נכונותו של יצחק לעשות כרצון אביו, באהבתו הגדולה אליו.

סעיף ג'

- (1) מטרת הקרבת הבנים בכנען בעת העתיקה, היא לרצות את האלים. כלומר, להרחיק מבני האדם סכנה ולזכות בעזרתם של האלים.
- המטרה של עקידת יצחק היא לבחון את גודל אמונתו של אברהם בה' אן: להוכיח לאברהם מהי גודל אמונתו אן: להוכיח לקוראים שאברהם ראוי להיות אבי האומה הישראלית, בשל גודל אמונתו אן: מטרת עקידת יצחק היא להביע את התנגדותו של ה' לקורבן אדם.
- (2) ההבדל בין המעשה של אברהם בפסוקים 10-13 ובין המעשה המתואר בקטע המצוטט: אברהם מקריב, בסופו של דבר, איל לה' (מעשה זה מבטא את תודתו של אברהם לה', על כך שלא רצה את בנו כקורבן). לעומת זאת, בקטע המצוטט מתקיימת הקרבת בנים לאלים (ולא בעלי חיים). מעשה זה נועד לשם קבלת חסד מהאלים).

פרק שני – היסטוריוגרפיה ונבואה (40 נקודות)

הנבחנים נדרשו לענות על שתיים מהשאלות 3-5 (לכל שאלה - 20 נקודות): בכל אחת מהשאלות שנבחרו סעיף א' (חובה) (8 נקודות), ויש לבחור שניים מהסעיפים ב-ד (לכל סעיף - 6 נקודות).

שאלה 3

סעיף א'

- (1) הלך הרוח שאלהו שרוי בו: אליהו נמצא בדיכאון (בעקבות האיום של איזבל על חייו). הוא עוזב את שטח ממלכת ישראל, מתבודד, משאיר את נערו מאחור, ומבקש מה' שיהרוג אותו (כיוון שמרגיש שהוא נכשל בתפקידו כנביא).
על הנבחן להביא ביסוס אחד:

 MY.GEVA

לפרטים
לחצו כאן!

תיכונים, אתם לא לבד!

הכירו את MY.GEVA סרטוני הסבר שיכינו אתכם
ביעילות לבגרות במתמטיקה

- "וַיָּרָא וַיִּקַּם וַיֵּלֶךְ אֶל-נִפְשׁוֹ וַיָּבֵא בָּאֵר שְׁבַע אֲשֶׁר לַיהוָה וַיִּנַּח אֶת-נֶעְרוֹ שָׁם" – אליהו חושש לחייו, עוזב את שטח הממלכה, ומשאיר את נערו מאחור.
- "וַיִּשְׁאַל אֶת-נִפְשׁוֹ לָמוּת וַיֹּאמֶר רַב עֲתָה יְהוָה קַח נִפְשִׁי כִּי-לֹא-טוֹב אֲנִכִּי מֵאַבְתָּי" – אליהו מבקש מה' שיהרוג אותו, ומודיע שנכשל בתפקידו.
- "וַיִּשְׁכַּב וַיִּישָׁן תַּחַת רֹתֶם אֶחָד ... וַיָּבֵט וְהִנֵּה מְרַאשָׁתָיו עֲגַת רְצָפִים וְצַפְחַת מִים וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתַּ וַיִּשָּׁב וַיִּשְׁכַּב" – אליהו ישן – סממן לדיכאון.
- "וַיֹּאמֶר קֵנָא קִנְאֹתִי לַיהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת כִּי-עָזְבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-מִזְבְּחֶיךָ הָרְסוּ וְאֶת-בְּנֵיֶיךָ הָרְגוּ בְּחֶרֶב וְאֹתָר אֲנִי לְבָדִי וַיִּבְקְשׁוּ אֶת-נִפְשִׁי לְקַחְתָּהּ" – אליהו מקטרג על העם, וטוען שהעם רוצה להרוג אותו.

(2) הסיבות להלך רוח זה (על הנבחן לציין שתיים):

- איזבל מאיימת על חייו (הוא לא הצליח לגרום לאחאב להאמין בה'), ולנטוש את דרכה של איזבל: "וַתִּשְׁלַח אִיזָבֵל מֶלְאָךְ אֶל-אֱלִיהוֹ לֵאמֹר כֹּה-יַעֲשׂוּן אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִפוּן כִּי-כַעַת מָחָר אֲשִׁים אֶת-נִפְשְׁךָ כְּנֶפֶשׁ אֶחָד מֵהֶם".
- לאחר שאיזבל מאיימת על חייו, איש לא נחלץ לעזרתו של אליהו, והוא נאלץ להתמודד עם האיום לבדו: "וַיָּרָא וַיִּקַּם וַיֵּלֶךְ אֶל-נִפְשׁוֹ וַיָּבֵא בָּאֵר שְׁבַע אֲשֶׁר לַיהוָה...".
- אליהו מרגיש שהוא נכשל בתפקידו כנביא- הוא לא הצליח לגרום לעם ישראל להאמין בה': "וַיֹּאמֶר רַב עֲתָה יְהוָה קַח נִפְשִׁי כִּי-לֹא-טוֹב אֲנִכִּי מֵאַבְתָּי".
- אליהו מרגיש שהעם רוצה להרוג אותו, ולכן מרגיש מדוכא: "וְאֹתָר אֲנִי לְבָדִי וַיִּבְקְשׁוּ אֶת-נִפְשִׁי לְקַחְתָּהּ".

סעיף ב'

- (1) הדבר שמוסיף המלאך בפנייתו השנייה לאליהו הוא: הדרך שאליהו צריך ללכת בה היא דרך ארוכה ("כי רב מִמֶּךָ הַדֶּרֶךְ").
הסיבה לתוספת זו (על הנבחן לציין אחת):
- אליהו היה מדוכא, ואחר האכילה הראשונה שב לישון. לכן, בפעם השנייה, מלאך ה' מסביר לו שהוא אינו יכול לחזור ולישון, אלא עליו לקום וללכת, על מנת שאליהו יבין שדרכו הנבואית עדיין לא הסתיימה.
- על מנת לגרום לאליהו לאכול כמות נכבדה של מזון, כיוון שהוא ידע שהדרך בה עליו ללכת תהיה ארוכה.
- (2) משמעות המילה "רב" בפסוק 4 היא: מספיק. הסבר הפסוק: אליהו טוען בפני ה' שאינו יכול עוד להמשיך בתפקידו ובחייו, ומבקש מה' לקחת את חייו, כלומר להורגו. משמעות המילה "רב" בפסוק 7 היא: ארוכה. מלאך ה' מדווח לאליהו, שהדרך בה יצטרך ללכת היא דרך ארוכה, ולכן עליו לאכול.

MY.GEVA

לפרטים
לחצו כאן!

תיכונים, אתם לא לבד!

הכירו את MY.GEVA סרטוני הסבר שיכינו אתכם
ביעילות לבגרות במתמטיקה

סעיף ג'

(1) המעשים החמורים בהם אליהו מאשים את העם (על הנבחן לציין שניים):

- עם ישראל הפר את הברית שלו עם ה'.

- עם ישראל הרס את המזבחות עליהם הקריבו קורבנות לה'.

- עם ישראל הרג את נביאי ה'.

- עם ישראל רוצה להרוג אותו (את אליהו).

(2) לדעתי, ה' לא קבל את דברי ההאשמה של אליהו. הסיבה לכך היא, שבעקבות דבריו של אליהו (שאינם משתנים גם לאחר התגלות ה'), ה' מחליט לפטר את אליהו מתפקידו, ומצווה על אליהו למנות נביא אחר במקומו: "וְאֶת-אֱלִישֶׁעַ בֶּן-שָׁפָט מֵאֶבֶל מְחֹלָה תִּמְשָׁח לְנָבִיא תַּחְתֶּיךָ" - עצם העובדה שה' מחליט להחליף את אליהו, מעידה על כך שהוא אינו מקבל דברי האשמה אלה (והיה רוצה שאלהיו יסגור על העם ולא יקטרג עליו).

או:

לדעתי, ה' קבל את דברי ההאשמה של אליהו. הסיבה לכך היא שבעקבות דבריו של אליהו, ה' מודיע לאליהו שהוא עומד להעניש את ישראל על חטאיו, באמצעות שלושה בעלי תפקידים, שאלהיו צריך למנות. עם ישראל ייענש על חטאיו, כפי שהציג אותם אליהו, עד שיישארו בישראל 7000 איש בלבד: "וְהָיָה הַנִּמְלֵט מִחֶרֶב חֲזָאֵל יָמִית יְהוָה וְהַנִּמְלֵט מִחֶרֶב יָמִית אֱלִישֶׁעַ. וְהִשְׁאֲרֹתַי בְּיִשְׂרָאֵל שְׁבַעֶת אֲלָפִים כָּל-הַבָּרְכִּים אֲשֶׁר לֹא-כָרְעוּ לַבָּעַל וְכָל-הַפָּה אֲשֶׁר לֹא-נָשָׁק לוֹ".

סעיף ד'

(1) הביקורת של ה' על התנהגותו של אליהו, על פי פסוקים 11-12: ה' מתגלה אל אליהו באמצעות רוח, רעש (רעידת אדמה) ואש חזקים מאוד, והרסניים, שפוסקים מיד. כוחות אלו מייצגים את דברי הקטגוריה של אליהו על עם-ישראל, ועצם העובדה שהם פוסקים, מעידה על כך שה' מעוניין שאלהיו יפסיק לקטרג על העם. בסופה של ההתגלות, ה' נגלה לנביא ב"קול דממה דקה", המסמלת את הרצון של ה'- שאלהיו יסגור על העם, יתחנן בפני ה' שיסלח לעם. לאור זאת, ניתן לומר שה' מבקר את אליהו על דרכו הנבואית.

(2) אליהו לא הבין את הביקורת של ה' ולא למד ממנה. הסיבה לכך היא: גם לאחר התגלות ה', והביקורת שהעביר עליו ה', אליהו נשאר בעמדתו הקיצונית, וחזר על דבריו, אותם אמר לפני ההתגלות: "וַיֹּאמֶר קָנָא קְנֵאתִי לַיהוָה אֱלֹהֵי צִבְאוֹת כִּי-עָזְבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-מִזְבְּחֶיךָ הָרְסוּ וְאֶת-נְבִיאֶיךָ הָרְגוּ בַּחֶרֶב וְאֹתָר אֲנִי לְבָדִי וַיִּבְקְשׁוּ אֶת-נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ".

או:

אליהו הבין את הביקורת של ה', אך לא הצליח לשנות את דרכו הנבואית בשל קנאותו וקיצוניותו. לאור זאת, לא יכל לשנות את דרכו, וחזר על דבריו, המשקפים את דרכו הבלתי מתפשרת, גם לאחר שה' התגלה אליו, וביקר אותו על דבריו: "וַיֹּאמֶר קָנָא קְנֵאתִי לַיהוָה אֱלֹהֵי צִבְאוֹת כִּי-עָזְבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-מִזְבְּחֶיךָ הָרְסוּ וְאֶת-נְבִיאֶיךָ הָרְגוּ בַּחֶרֶב וְאֹתָר אֲנִי לְבָדִי וַיִּבְקְשׁוּ אֶת-נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ".

MY.GEVA

לפרטים
לחצו כאן!

תיכונים, אתם לא לבד!

הכירו את MY.GEVA סרטוני הסבר שיכינו אתכם
ביעילות לבגרות במתמטיקה

שאלה 4

סעיף א'

מלכי ישראל המתוארים בפרק זה מושווים לירבעם בן נבט. ירבעם היה מלך ישראל הראשון, אשר חטא במעשיו מבחינה דתית, ואף החטיא את העם. מזמנו ואילך, כל מלכי ישראל נהגו על פי דרכיו של ירבעם, ולפיכך כולם היו חוטאים מבחינה דתית לאלוהים. הזכרת ירבעם בקטע זה, נועדה להכפיש את ירבעם, ולתלות בו את האשמה בחטאי ממלכת ישראל.

אן: להכפיש את מלכי ישראל, אשר בחרו ללכת בעקבות חטאי ירבעם.

אן: לתלות את החורבן שיגיע לממלכת ישראל בירבעם.

סעיף ב'

(1) הרעיון שההיסטוריוגרף מבקש להעביר באמצעות סקירת המלכים בישראל וביהודה הוא חוסר היציבות המדינית / פוליטית בישראל (5 מלכים שהתחלפו במהלך חמישים ושתיים שנים), לעומת יציבותה המדינית / פוליטית של ממלכת יהודה (באותו פרק זמן – חמישים ושתיים שנים – שלט מלך אחד). מכאן, שחוסר היציבות המדינית של ממלכת ישראל היה אחת מהסיבות לחורבן ממלכת ישראל.

(2) לפי עודד וקוכמן, לעזריה, מלך יהודה, היו שותפים למלכות: בנו יותם ונכדו אחז. מידע זה מעיד על יותר משליט אחד במהלך חמישים ושתיים שנים, דבר שעלול להוביל לחוסר יציבות מדינית. הכתוב המקראי נמנע מלהזכיר מידע זה, על מנת להציג שליט אחד לאורך תקופת זמן ארוכה ואת יציבות שלטונו בניגוד, לממלכת ישראל.

סעיף ג'

(1) בפסוק 16 מנחם מוצג באור אכזרי: הוא הרג את תושבי העיר, ואף ביקע את בטן של הנשים ההרות בעיר. הקריאה "תפוח" מציגה את מנחם באור שלילי מאוד, משום שהוא פעל באופן אכזרי ביותר כלפי אנשי העם שלו – עם ישראל – ולא כלפי עם זר.

(2) לא יתכן שמנחם פעל באופן אכזרי כנגד עיר אשורית, משום שעל פי פסוקים 19-20 מנחם משתעבד למלך אשור, ומקבל ממנו תמיכה במלכותו.

סעיף ד'

(1) השלב הראשון של חורבן ממלכת ישראל: בימי פקח בן רמליהו מתוארת גלות חלקית של הממלכה. מלך אשור מגלה חלק מתושבי ממלכת ישראל (חלקה הצפוני של הממלכה) לאשור: "בימי פקח מלך-ישראל בא תגלת פלאסר מלך אשור ויקח את-עיון ואת-אבל בית-מעכה ואת-ינוח ואת-קדש ואת-חצור ואת-הגלעד ואת-הגלילה כל ארץ נפתלי ונגלם אשורה".

(2) במלכים ב י"ז, 6 מתוארת גלות ישראל לאשור / חורבן ממלכת ישראל על ידי אשור. השנה היא 722/1 לפנה"ס.

שאלה 5

סעיף א'

(1) האירוע ההרסני שהתרחש ביהודה בימי חזקיהו הוא – מסע סנחריב. האירוע אירע בשנת 701 לפנה"ס.

(2) על פי פסוקים 7-8, תוצאות האירוע: הארץ הפכה לשממה, הערים שרופות, את גידולי החקלאות אוכלים זרים (הכובש האשורי) ורק ירושלים נותרה על תילה, בודדה.

סעיף ב'

(1) על פי פסוק 2, ה' טוען כנגד העם שהוא כפוי טובה. ה' דאג לבני ישראל כאב לבניו, רומם אותם מכל העמים והם פשעו בו, עזבו ברית ה'.

(2) הדימויים המוזכרים בפסוק 3 (על הנבחן לציין דימוי אחד):

- העם מדומה לשור.
- העם מדומה לחמור.

דימויים אלה מדגישים את טענת ה' בפסוק 2, באופן הבא:

השור/החמור, שהם דוגמה לבעלי חיים לא נבונים במיוחד, יודעים מי בעליהם, בעוד שעם ישראל אינו יודע שה' הוא בעליו. העם נוהג בכפיות טובה, ואינו עושה את רצון ה'.

סעיף ג'

(1) על פי פסוקים 18-20, השינוי שמבטיח ה' לעם:

ה' יפתח עם העם דף חדש וכל חטאיו יסלח לו.

או: העם יזכה ליהנות מטובה של הארץ.

(2) הפעולה שתאפשר את השינוי: חזרה בתשובה של העם.

הפעולה שתמנע את השינוי: סירוב של העם לעשות כמצוות ה' ומרד בו.

סעיף ד'

(1) דוגמאות למצב החברתי השורר ביהודה, שהנביא מבקר והסברן (על הנבחן לציין שתי דוגמאות):

- לא מתנהל בה משפט צדק, ואנשים חפים מפשע מומתים: "[מִשְׁפָּט צֶדֶק יָלִין בָּהּ] וְעֵתָה מִרְצָחִים".
 - רמאות במסחר: "כִּסְפֶּךָ הָיָה לְסִיגִים" או: "סִבְאָךָ מְהוּל בְּמִים".
 - השרים (ההנהגה) נוטלים שוחד, לא שופטים בצדק את השכבות החלשות (יתום, אלמנה): "שָׁרֶיךָ סוֹרְרִים וְחִבְרֵי גִנְבִים כָּלֹּ אֲהָב שְׂחָד וְרֹדֶף שְׁלֹמֹנִים יָתוֹם לֹא יִשְׁפֹּטוּ וְרִיב אֶלְמָנָה לֹא-יָבוֹא אֲלֵיהֶם".
- (2) על פי מלכים ב י"ח 5-6, הביקורת של הנביא אינה עולה בקנה אחד עם המסופר על תקופת מלכותו של חזקיהו. חזקיהו מתואר כמלך העושה הטוב בעיני ה' ודבק בחוקותיו ובמצוותיו. לעומת זאת, ישעיהו מתאר חטאים ביהודה והליכה נגד רצון ה' בתקופתו של חזקיהו.

פרק שלישי – נושאי החובה (18 נקודות)

הנבחנים נדרשו לענות על שלוש מתוך השאלות 6-9 (לכל שאלה – 6 נקודות)

חוק

שאלה 6

סעיף א'

שתי האזהרות בפסוקים הן:

- לא לשכוח את ה', אשר הוציא אותם מארץ מצרים.
- לא לעבוד אלוהים אחרים.

סעיף ב'

נימוק לכל אחת מהאזהרות:

- האזהרה לא לשכוח את ה' – הנימוק: העם ייכנס לארץ מוכנה מראש, ארץ שהוא לא עבד וטרח עבודה: בתים שלא בנה ומילא, בורות מים שלא חצב, ומטעים שלא נטע. כתוצאה מכך, העם עלול לשכוח שהוא קיבל את כל זאת בזכות ה', ולחשוב שהשיג את הארץ ואת כל רכושו בזכות עצמו (כפיות טובה).

MY.GEVA

לפרטים
לחצו כאן!

תיכונים, אתם לא לבד!

הכירו את MY.GEVA סרטוני הסבר שיכינו אתכם
ביעילות לבגרות במתמטיקה

- האזהרה לא לעבוד אלוהים אחרים – הנימוק: העם עלול יחד עם קבלת רכושם של הכנענים, תושבי הארץ, לקבל על עצמו גם את האמונה באלים שלהם.

א:

העם עלול להאמין באלוהי הכנענים, כיוון שיחשוב שהכנענים קיבלו מאלוהיהם את הארץ הטובה וכל אשר בה, ולכן, כדאי ונכון להאמין באלוהי הכנענים.

חכמה

שאלה 7

סעיף א'

הטענה של השטן בנוגע ליראת האלוהים של איוב היא: איוב מאמין בה', כי ה' מגן עליו ועל משפחתו והעניק לו שפע וברכה כלכלית. אמונת איוב – תלויה בדבר. כלומר, היא אמונה בתמורה למה שה' נתן לו. "החנפם ירא איוב אלהים".
או: "הלא את (אתה) שכת בעדו ובעד ביתו ובעד כל אשר לו מסביב מעשה ידיו ברכת ומקנהו פרץ בארץ".

סעיף ב'

כדי להוכיח את טענתו, השטן מציע לפגוע באיוב. לדבריו, אם איוב יפגע – הוא יקלל את ה' (יפסיק להאמין בו).

נביאי אמת ושקר

שאלה 8

סעיף א'

ההבדל בין נביא אמת לנביא שקר: נביא אמת נשלח על ידי ה' ומדבר בשמו: "נביא אקים להם מקרב אחיהם כמוך ונתתי דברי בפיו ודבר אליהם את כל-אשר אצונו". לעומת זאת, נביא שקר הוא נביא אשר מדבר בשם ה', ואילו ה' לא שלח אותו: "הנביא אשר יזיד לדבר דבר בשמי את אשר לא-צויתיו לדבר".

א: נביא שקר הוא נביא המנבא בשם אלוהים אחרים: "אשר ידבר בשם אלהים אחרים".

סעיף ב'

(1) הקריטריון שעל פיו אפשר לדעת אם נבואה היא נבואת שקר הוא: מבחן ההתגשמות. אם הנבואה לא מתגשמת, הנביא הוא נביא שקר: "אֲשֶׁר יִדְבֹּר הַנָּבִיא בְּשֵׁם יְהוָה וְלֹא-יְהִי הַדְּבָר וְלֹא יָבֹא הוּא הַדְּבָר אֲשֶׁר לֹא-יִדְבָּרוּ יְהוָה בְּזִדּוֹן יִדְבְּרוּ הַנָּבִיא".

(2) החיסרון של מבחן ההתגשמות: אם הנבואה נאמרת לטווח ארוך, ויש לחכות למבחן ההתגשמות, על מנת לדעת האם הנביא הוא נביא אמת או נביא שקר, כיצד ידע העם / האדם מה עליו לעשות עד להתגשמות הנבואה? האם להישמע לקול הנביא או לא?

תגובות לחורבן ושיבת ציון**שאלה 9****סעיף א'**

שינוי שיחול בטבע הוא: הדרך המדברית הקשה (שמבבל לישראל) תהפוך לדרך מישורית. ההרים, הגבעות ורכסי ההרים ירדו מגובהם, והגאיות (המקומות הנמוכים) יגבהו – כך ייווצר מישור, נוח להליכה.

אנ:

הדרכים המפותלות תהפכנה לדרכים ישירות ונחות להליכה.

סעיף ב'

על פי ישעיהו מ"ח, 20, המטרה של הנביא בתיאור השינוי שיחול בטבע היא להדגיש שהדרך חזרה מהגלות (כלומר מבבל) לארץ תהיה קלה להליכה, על מנת לעודד את הגולים שחששו מהקשיים הפיסיים שיעמדו בפניהם בעת החזרה מהגולה לארץ.

אנ:

כדי להאדיר את ה' בפני גולי בבל, ולגרום להם להאמין בו ובכוחו – ה' עומד לערוך שינויים אלה בטבע, על מנת להקל על הגולים לשוב לארצם.

פרק רביעי – נושאי ההרחבה (6 נקודות)

הנבחנים נדרשו לענות על אחת מתוך השאלות 10-13 (לכל שאלה – 6 נקודות)

חוק**שאלה 10****סעיף א'**

ראיות לסמכותו הבלתי מעורערת של בית הדין היושב במקום שבו יבחר ה' (על הנבחן לציין

שתיים):

MY.GEVA

תיכונים, אתם לא לבד!

הכירו את MY.GEVA סרטוני הסבר שיכינו אתכם
 ביעילות לבגרות במתמטיקה

לפרטים
 לחצו כאן!

- "ועשית על-פי הדבר אשר יגידו לך מן-המקום ההוא אשר יבחר יהוה ושמרת לעשות ככל אשר יורוך" – החוק מצווה על השופט המקומי לקבל ולבצע את פסיקת שופטי בית הדין העליון, במלואה, ללא כל עוררין.

- "...אשר-יאמרו לך תעשה לא תסור מן-הדבר אשר-יגידו לך ימין ושמאל" – המחוקק מדגיש את החובה של השופט המקומי לבצע במדויק את מה שהורו לו שופטי בית הדין העליון.

- "והאיש אשר-יעשה בזדון לבלי ששמע אל-הכהן העלמד לשרת שם את-יהוה אלהיך או אל-השפט ומת האיש ההוא ובערת הך מן-ארץ" – שופט מקומי שיעז להמרות את פיהם של שופטי בית הדין העליון יומת.

סעיף ב'

לדעתי, סמכות זו תורמת לחברה, מכיוון שבית המשפט העליון הוא הגוף המשפטי הגבוה ביותר במסגרת המדינה, ולכן חשוב שכל אדם יבין שאין לערער על סמכותו של בית המשפט העליון, וכי חובה לקבל את פסיקתו של בית דין זה.

א:

לדעתי, סמכות זו מסכנת את החברה, כיוון שלא ייתכן שיהיה בחברה גוף שלא ניתן לערער על סמכותו. כל גוף, כולל גוף שיפוטי, חשוב שניתן יהיה לבקר אותו או לערער עליו. א: סמכות זו מסכנת את החברה, כיוון שעונש מוות על ערעור הסמכות של בית הדין הוא עונש חמור, שאינו ראוי כלל.

חכמה

שאלה 11

סעיף א

המסר שאלוהים מפנה באמצעות השאלות הרטוריות הוא אפסיותו של איוב לעומת אלוהים. אלוהים מאשים את איוב על כך שמעז לבקר אותו, למרות שאינו מבין כלל את דרכי האל. כמו כן, איוב לא נכח בזמן שאלוהים ברא את העולם, ולכן לא יכול לדעת כיצד ומדוע ה' פועל כפי שפועל.

סעיף ב

המסר של השאלות הרטוריות אינו מהווה מענה לאיוב, שכן איוב יודע שה' הוא כל יכול, ושהוא עצמו אפסי לעומת ה'. בנוסף, איוב לא קיבל מענה על מה ששאל (מדוע האל הענישו). א: המסר של השאלות הרטוריות אכן מהווה מענה לאיוב, שכן איוב אפסי לעומת ה', ואין הוא יכול להבין את דרכי האל, ולפיכך, אין הוא יכול לערער עליהן.

נביאי אמת ושקר**שאלה 12**

הביקורת המרומזת על יחסו של מלך ישראל לדברי הנבואה: מלך ישראל אינו מעוניין לשמוע דברי נבואה שאינם עולים בקנה אחד עם רצונותיו. מכאן, ניתן ללמוד שרק דברי נבואה המתאימים לרצונותיו, היה מלך ישראל מוכן לשמוע. מלך ישראל היה מעוניין בדברי נבואה לפי "הזמנתו": "וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל אֶל-יְהוֹשָׁפָט הֲלוֹא אִמְרֹתַי אֵלֶיךָ לֹא יִתְּנָא עָלַי טוֹב כִּי אִם-רָע".

תגובות לחורבן ושיבת ציון**שאלה 13**

מצוקת העם: העם נמצא בגלות זה זמן רב, והוא חש מיואש וחסר תקווה לשוב בחזרה לארץ, ואף סבור כי נגזר עליו להישאר בגלות: "הַעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה כָּל-בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה הֵנָּה אֲמָרִים יִבְשׁוּ עֲצָמוֹתֵינוּ וְאֶבְדָּה תִּקְוֹתֵנוּ נִגְזְרָנוּ לָנוּ".
 דברי העידוד של הנביא: יחזקאל מנבא לעם את שיבת ציון אֵן: את החזרה לארץ.
 ה' יוציא את העם מהגלות וישיב אותו בחזרה לארץ: "הֵנָּה אֲנִי פֹתֵחַ אֶת-קִבְרוֹתֵיכֶם וְהַעֲלִיתִי אֶתְכֶם מִקִּבְרוֹתֵיכֶם עִמִּי וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל-אֲדֹמַת יִשְׂרָאֵל".

פרק חמישי – קטע שלא נלמד (12 נקודות)

הנבחנים נדרשו לענות על שאלה 14 (חובה) ועל שתיים מתוך השאלות 15-17
 (לכל שאלה – 4 נקודות)

שאלה 14

ההבדל בין ההתנהגות של הגבעונים כלפי בני ישראל ובין ההתנהגות של שאר עמי כנען כלפי בני ישראל: הגבעונים חששו מבני ישראל, ולכן באו לבני ישראל בבקשה להיות משועבדים להם, ולכרות עימם ברית: "וַיָּלְכוּ אֶל-יְהוֹשָׁע אֶל-הַמַּחֲנֶה הַגָּדֹל וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו וְאֶל-אִישׁ יִשְׂרָאֵל מֶאֱרָץ רְחוֹקָה בָּאנוּ וְעַתָּה כָּרְתוּ-לָנוּ בְרִית". לעומת זאת, שאר עמי כנען מתאחדים יחדיו על מנת לצאת למלחמה כמגד ישראל: "וַיְהִי כִשְׁמֹעַ כָּל-הַמְּלָכִים אֲשֶׁר בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן בְּהָר וּבְשֹׁפֵלָה וּבְכָל חוֹף הַיָּם הַגָּדוֹל אֶל-מוֹל הַלְבָנוֹן הַחֲתִי וְהָאֲמָרִי הַכְּנַעֲנִי הַפְּרָזִי הַחִוִּי וְהַיְבוֹסִי. וַיִּתְּקְבוּ יַחַד לְהִלָּחֵם עִם-יְהוֹשָׁע וְעִם-יִשְׂרָאֵל פֶּה אֶחָד".

א:

MY.GEVA

 לפרטים
 לחצו כאן!
תיכונים, אתם לא לבד!
 הכירו את MY.GEVA סרטוני הסבר שיכינו אתכם
 ביעילות לבגרות במתמטיקה

הגבעונים פעלו בערמה, התחזו לתושבים רחוקים, על מנת להציל את חייהם, ושקרו ליהושע ולאנשי ישראל: "וַיַּעֲשׂוּ גַם-הֵמָּה בְּעֶרְמָה וַיִּלְכְּדוּ וַיִּצְטָרוּ וַיִּקְחוּ שָׂקִים בָּלִים לְחַמּוּרֵיהֶם וְנֹאדוֹת יִין בָּלִים וּמִבְקָעִים וּמִצְרָרִים. וַיַּעֲלוּת בָּלוֹת וּמִטְלָאוֹת בְּרָגְלֵיהֶם וּשְׁלֻמוֹת בָּלוֹת עֲלֵיהֶם וְכָל לֶחֶם צִידָם יָבֹשׁ הָיָה נִקְדָּים. וַיִּלְכְּדוּ אֶל-יְהוֹשֻׁעַ אֶל-הַמַּחֲנֶה הַגָּלְגָל וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו וְאֶל-אִישׁ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָךְ רְחוֹקָה בָּאנוּ וְעַתָּה כָּתוּב-לָנוּ בְּרִית". לעומת זאת, שאר עמי כנען פעלו בגלוי מול עם ישראל, יצאו למלחמה כנגדו, ולא באו במרמה: "וַיְהִי כִשְׁמַע כָּל-הַמְּלָכִים אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בְּהָר וּבְשֹׁפְלָה וּבְכָל חוֹף הַיָּם הַגָּדוֹל אֶל-מֹל הַלְּבָנוֹן הַחֲתִי וְהָאֱמֹרִי הַכְּנַעֲנִי הַפְּרָזִי הַחִוִּי וְהַיְבוֹסִי. וַיִּתְקַבְּצוּ יַחְדָּו לְהִלָּחֵם עִם-יְהוֹשֻׁעַ וְעִם-יִשְׂרָאֵל פֶּה אֶחָד".

שאלה 15

פריטים בהם הצטיידו הגבעונים על מנת לבצע את מזימתם (על הנבחן לציין אחד ולתאר כיצד הוא סייע לגבעונים במזימתם):

- שקים בלים – על מנת לשכנע את בני ישראל שבאו מארץ רחוקה, וכי בגלל אורכה של הדרך, שקיהם הפכו לבלויים (מרוטים/קרועים).
- נאדות יין בלים – על מנת לשכנע את בני ישראל שבאו מארץ רחוקה, וכי בגלל אורכה של הדרך, כדי היין שלהם הפכו לבלויים.
- נעליים בלות – על מנת לשכנע את בני ישראל שבאו מארץ רחוקה, וכי בגלל אורכה של הדרך, נעליהם הפכו לבלויות (מרוטות/קרועות).
- שלמות בלות – על מנת לשכנע את בני ישראל שבאו מארץ רחוקה, וכי בגלל אורכה של הדרך, בגדיהם הפכו לבלויים (מרוטים/קרועים).
- לחם יבש – על מנת לשכנע את בני ישראל שבאו מארץ רחוקה, וכי בגלל אורכה של הדרך, מזונם הפך ליבש או העלה עובש (התקלקל).

שאלה 16

אנשי ישראל היססו בתחילה לכרות ברית עם הגבעונים, כיוון שהם חששו שהגבעונים מתחזים לאנשים הגרים בארץ רחוקה, והם בפועל מארץ כנען. אם אכן כך, על פי החוק בדברים כ, 16-18, אנשי ישראל אמורים להשמידם (להחרימם), ואסור להם לכרות עמם ברית: "רַק מִעַרֵי הָעַמִּים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר יִהְיֶה אֲלֵהֶיךָ נָתַן לָךְ נִחְלָה לֹא תַחֲיָה כָּל-נֶשְׁמָה. כִּי-הִחָרַם תַּחְרִימֶם הַחֲתִי וְהָאֱמֹרִי הַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרָזִי הַחִוִּי וְהַיְבוֹסִי כָּאֲשֶׁר צִוָּךְ יִהְיֶה אֲלֵהֶיךָ".

שאלה 17

הביקורת המפורשת על הברית שנכרתה עם הגבעונים: יהושע ועם ישראל כרתו ברית עם הגבעונים מבלי שהתייעצו עם ה' בנוגע לכך. עובדה זו מציגה את עם ישראל ואת יהושע כמי שפעלו על דעת עצמם, בעוד שהיה עליהם לבקש את אישורו של ה' בנוגע לכך.

 MY.GEVA

לפרטים
לחצו כאן!

תיכונים, אתם לא לבד!

הכירו את MY.GEVA סרטוני הסבר שיכינו אתכם
ביעילות לבגרות במתמטיקה

